

Prawne, społeczne, ekonomiczne i polityczne uwarunkowania rozwoju spółdzielczości

Seminarium Komisji Gospodarki i Innowacyjności Senatu RP
Warszawa, 27.04.2016 r.

Alfred Domagalski
Prezes Zarządu Krajowej Rady Spółdzielczej

Cechy (problemy) współczesnego świata - asymetria

- Pomimo wzrostu bogactwa świata - duże obszary biedy, duże nierówności społeczne – 1% ludzi dysponuje ponad połową bogactwa (informacje Oxfam)
- Podział na właścicieli i najemników, biednych i bogatych
- Zamiana kapitalizmu właścicieli na kapitalizm menadżerów
- Poczucie wyobcowania
- Skutki: rosnące ceny i podatki, ograniczony dostęp do usług publicznych, niestabilność zatrudnienia, wysokie bezrobocie, wzrost kosztów bezpieczeństwa, światowy wzrost długu publicznego, zagrożona demokracja, zanik więzi społecznych i rozpad wspólnot ludzkich
- Polska – 2 mln. zalega ze spłatą zobowiązań, 1,5 mln cierpi na depresję
- W różnych częściach świata ludzie się buntują i domagają zmian – bunt w Polsce

Spółdzielnie ważnym paradygmatem rozwoju społeczno-gospodarczego

Rynek

Dywersyfikacja systemu gospodarczego

Upowszechnienie własności – większa partycypacja ludzi w procesach gospodarczych

Bogatszy i bardziej stabilny rynek

Bezpieczeństwo społeczne i trwały rozwój

Państwo bardziej przyjazne dla ludzi

Społeczeństwo

obywatelskie

Aktywni i świadomi obywatele, aktywne wspólnoty lokalne

Silne organizacje pozarządowe

Integracja społeczna –

budowanie więzi społecznych

Budowanie

współodpowiedzialności

Dobra szkoła demokracji i

zarządzania

Spółdzielnia odmiennym modelem gospodarowania

- Biznes oparty na wartościach – deklaracja spółdzielczej tożsamości
- Organizacja autonomiczna czyli samostanowiąca, samodzielna, niezależna
- Zrzeszenie osób a nie kapitału – organizacja członkowska
- Zrzeszenie dobrowolne – demokratyczna struktura
- Zaspakaja potrzeby ekonomiczne, społeczne i kulturalne członków
- Przysparza korzyści członkom a nie maksymalizuje zyski – uczciwy i sprawiedliwy podział wyników
- Łączy własność wspólną (choć prywatną) z indywidualną
- Szanuje to co własne ale uczy rozumienia słowa „nasze”

Wartość dodana spółdzielni

- Wzmacnianie sił podmiotów o słabej pozycji rynkowej – korzyści dla lokalnych społeczności
- Niwelowanie niekorzystnych skutków unifikacji systemu gospodarczego
- Łączenie małego kapitału przy zachowaniu autonomii podmiotów
- Maksymalizowanie korzyści członków zamiast wartości udziałów
- Dobra szkoła zarządzania
- Szansa dla wielu ludzi na aktywność gospodarczą
- Stabilizacja i bezpieczeństwo środowisk lokalnych
- Budowa zaufania i tworzenie kapitału społecznego poprzez demokratyczne zarządzanie i poczucie współwłasności
- Ograniczanie wykluczenia społecznego

Spółdzielczość pomaga przywracać wartości

- „Najważniejsze w życiu jest to, co się dzieje między ludźmi” – *Jan Szczepański*
- „Każde pokolenie, naród i kraj potrzebuje wartości” – *Władysław Bartoszewski*
- Łatwiej zbudować autostrady i fabryki niż przyzwoite społeczeństwo
- Biznes spółdzielczy oparty na wartościach

Uwarunkowania rozwoju spółdzielczości

Bariery polityczne

- > uprzedzenia ideowe
- > niechęć polityczna

Bariery ekonomiczne

- > konkurencyjność
- > efektywność ekonomiczna i społeczna

Bariery społeczne

- > utrata charakteru organizacji członkowskiej

Bariery prawne

- > trudniejsze warunki funkcjonowania spółdzielni –
poszukiwanie szans poza systemem spółdzielczym

Bariery polityczne

- Spółdzielnia pozostałością gospodarki planowej – ponad 300 spółdzielni liczy sobie ponad 100 lat (historia sięga 200 lat)
- Nie mieści się w realiach gospodarki rynkowej – uproszczona wizja strategii liberalnej – miliard członków na świecie, 100 mln miejsc pracy
- Spółdzielnia = spółka kapitałowa
- Brak zrozumienia istoty spółdzielczego modelu

Bariery ekonomiczne – mity i stereotypy

- System nieefektywny – wg. badań Elinor Ostrom – w dłuższym okresie spółdzielnia może być bardziej efektywna niż spółka
- Badania na zlecenie ONZ – zbadano 2190 spółdzielni w 81 krajach
- Doświadczenia praktyczne – spółdzielnie mleczarskie, spółdzielnie finansowe, spółdzielnie konsumentów, spółdzielnie mieszkaniowe, RSP

Bariery społeczne

- Akceptacja społeczna
- Podmiotowość członków
- Więzy społeczne i ekonomiczne
- Poczucie współwłasności i współodpowiedzialności
- Zachowanie członkowskiego charakteru spółdzielni – naśladownictwo spółek kapitałowych szkodliwe

Bariery prawne

- Uznanie w systemie prawnym spółdzielczej specyfiki jako odmiennego modelu gospodarowania (prawna akceptacja MZS)
- Usunięcie asymetrii warunków prawnych, w tym podatkowych w stosunku do spółek prawa handlowego (rada dialogu społecznego, podatek od spółdzielni osób prawnych, opodatkowanie spółdzielni mieszkaniowych)
- Likwidacja podwójnego opodatkowania

Rekomendacje

- **Przywrócenie więzi ekonomicznych członków ze swoją spółdzielnią**
  - > możliwość korzystniejszych warunków transakcji z członkami w stosunku do osób trzecich
- **Wypracowanie i wdrożenie systemu wsparcia akumulacji kapitału**
  - > wolne od podatku dochodowego od osób prawnych dochody pochodzące z transakcji z członkami
  - > rezygnacja z pozostałego podatku dochodowego jeśli nadwyżka zostanie przeznaczona na niepodzielne wśród członków fundusze
- **Wprowadzenie definicji spółdzielni wzajemnościowych**
- **Wsparcie programów rozwoju i promocji spółdzielczych form działania**

Dziękuję za uwagę